

Attityder till teoretiska och praktiska läxor

En elevstudie i årskurs 8

Lärarytbildningen, ht 2008
Examensarbete, 15 hp
(Avancerad nivå)
Författare: Linda Agmell
Eva Hallgren
Handledare: Kennert Orlenius

Resumé

Arbetets art: Examensarbete för lärarexamen, Avancerad nivå, 15 hp

Titel: Attityder till teoretiska och praktiska läxor. En elevstudie i årskurs åtta.

Sidantal: 28

Författare: Linda Agmell & Eva Hallgren

Handledare: Kennert Orlenius

Datum: januari 2009

Nyckelord: Praktiska läxor, Teoretiska läxor.

Detta är en studie om elevernas attityder till teoretiska och praktiska läxor. Intresset vaknade hos oss efter vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) och den egna skolgången. Alla elever har olika sätt att lära sig och vi som pedagoger skall ju sträva efter att individanpassa undervisningen. Vi tror att en praktisk läxa skulle kunna stimulera flera elevers sätt att lära sig. Det är både en kvalitativ och kvantitativ studie. Vår studie är även experimentell eftersom vi har tre grupper som gjort en teoretisk läxa och tre grupper som även gjorde en praktisk läxa inför ett läxförhör, båda grupperna är lika viktiga i vår studie. Vi har sedan undersökt vilka attityder eleverna har till teoretiska och praktiska läxor genom att lämna ut en enkät för att mäta elevernas attityder till teoretisk och praktisk läxa. Studien kommer att genomföras i årskurs åtta. Vi är väl medvetna om att studiens resultat inte går att generalisera. Vi jämförde även läxförhöret med ett förhör som gjorts tidigare. Vi avslutade sedan med en intervju med läraren till eleverna för att fråga, vad läraren anser om läxförhören och praktiska läxor, samt om de praktiska läxorna kan ha påverkat resultaten eller inte. Vi vill med studien testa vårt antagande om praktiska läxor kan stimulera elevers olika sätt att lära sig. Studien visar att elevernas attityder till läxor är att de föredrar en variation av både teoretiska och praktiska läxor.

Abstract

Study: Degree project in teacher education, Advanced level, 15 hp
University of Skövde

Title: Attitudes to theoretical or practical homework, students study in eight class.

Number of pages: 28

Author: Linda Agmell & Eva Hallgren

Tutor: Kennert Orlenius

Date: January 2009

Keywords: Practical homework, theoretic homework

This is a study about attitudes to theoretical and practical homework. Our interest in the subject emerged during our practical teacher training but is also influenced from our own VFU "practical teacher training" and our own time in school. All students have different ways of learning and as pedagogues we ought to try to individualize the education. We believe a practical homework could stimulate the students' different ways of learning. This is both a qualitative and a quantitative study. Our study is also experimental because we got three groups that did theoretical homework and three groups that, in addition, did a practical homework before a test. Both groups are important to our study. Then we examined which attitudes the students had to theoretical and practical homework by the means of a questionnaire, which measured the students attitudes to practical and theoretical homework. The study will be made in eight class. We are well aware that you can not generalize. We also compared the test with a test the students did previously, before are study took place. We completed the study with an interview with the students teacher in order to ask what she considered about the test results and practical homework. And if she believes the practical homework affects the result of the test. By this study we try the hypothesis that practical homework can stimulate students in their different ways of learning. The study shows that the students prefer a variation of both theoretical and practical homework.

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	1
<i>Syfte</i>	3
Frågeställningar	3
Begrepp	3
<i>Bakgrund</i>	4
Styrdokument	4
Förutsättningar för elevers lärande	5
Läxans betydelse för lärandet	7
Argument för läxor	8
Krav på praktiska moment	9
<i>Metod</i>	11
Forskningsdesign	11
Genomförande	12
Dataanalys	13
Urval	13
Trovärdighet	14
Metoddiskussion	14
Forskningsetik	15
<i>Resultat</i>	17
Enkäten	17
Alla i undersökningen	18
Läxan	19
Läxförhöret	19
Intervjun	20
<i>Diskussion</i>	21
Resultatdiskussion	21
Metoddiskussion	25
Fortsatta studier	27
<i>Referenser</i>	28

Inledning

Enligt Sundström (2008) finns det endast lite forskning om läxor och detta konstaterande väckte vårt intresse för att på något sätt studera teoretiska och praktiska läxor. Vi tror att den praktiska läxan har betydelse för elevernas olika sätt att lära sig och vi vill studera om det stämmer. Eftersom pedagoger arbetar med många olika barn och ungdomar som har olika sätt att lära sig har intresset vuxit fram att studera olika former av läxläsning för att på bästa sätt stimulera fler elevers lärande. Efter erfarenheter från vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) har vi fått uppfattningen att lärare använder sig mest av teoretiska läxor, det vill säga bokliga läxor (att bara läsa sig till information). Under vår VFU hördes ofta kommentaren att tiden inte räcker till för att genomföra vissa undervisningsmoment praktiskt.

Bakgrunden till vårt intresse är att vi är två studenter som är blivande gymnasielärare med fokus på att jobba på naturbruksgymnasium med inriktningen häst, respektive hotell- och restauranglinjen. Vi läser alltså båda praktiska ämnen, vilket också förklarar vårt valda syfte i denna studie.

Undersökningen handlar om hur eleverna ser på praktiska läxor och vilket de tycker de lär sig mest på, teoretiska eller kombinerade med praktiska. Sundström (2008) beskriver vikten av läxor. Hon menar att läxor ges av flera orsaker.

- Eleverna skall lära sig ansvar.
- För att göra vårdnadshavare delaktiga i skolarbetet.
- Vissa moment lämpar sig för hemarbete.
- Eleverna inte hinner med det de behöver under lektionerna.
- Vårdnadshavare förväntar sig att eleverna skall få läxor.
- Det görs av tradition.

De två första argumenten vägde tyngst enligt en undersökning med 391 lärare som fick frågan varför du ger läxor. För att läxorna skall bli bra bör de vara tydliga och väl avgränsade och möjliga att göra på egen hand. För att undvika konflikter hemma rekommenderas att sätta upp vissa tider när läxan skall göras. Författaren menar att det inte får bli för mycket hemarbete för då är det bättre att lägga mer tid eller extrastöd i skolan. I vår studie kommer vi att lämna frågorna om läxornas vara eller inte vara därhän.

Enligt vår erfarenhet från skolans värld så kan elevernas lärande stimuleras med praktiska läxor. Skolan idag är enligt Svedberg och Zaar (1998) mest teoretisk och eftersom vi utbildar oss i praktiska ämnen och tror på handens och hjärtats pedagogik, det vill säga att eleverna lär sig bättre och kommer ihåg bättre om de praktiskt får utföra det som de läser om i olika böcker. Vår studie är ett försök att se om det går att belägga något sådant.

Studien har genomförts i hem- och konsumentkunskap i sex grupper i halvklass i årskurs åtta på högstadiet. Studien syftar till att undersöka prestationerna efter teoretiska kontra teoretisk kombinerade med praktiska läxor i hem- och konsumentkunskap. Eleverna kommer att inför ett läxförhör få samma typ av genomgång och lektion. Hälften, det vill säga tre av grupperna, kommer sedan att få en teoretiskt läxa, medan de andra tre grupperna även kommer att få en praktisk läxa. Alla elever kommer sedan att få ett skriftligt läxförhör. Därefter får alla elever i studien en enkät där vi skall försöka se vilka attityder till teoretiska och praktiska läxor som

eleverna har. Eftersom deltagandet i studien är frivilligt kan vi inte kräva att eleverna gör läxan varför huvudstudie kommer att bli enkäten. I en analys av materialet skall vi sedan studera om det finns skillnader i de två grupperna då det gäller hur väl eleverna presterat på förhöret, samt om de svarat olika på enkäten utifrån vilken grupp de tillhörde. Vi kommer även att jämföra läxförhöret med ett läxförhör som gjorts tidigare i grupperna, men då i annat område i hem- och konsumentkunskap. Avsikten är att undersöka om vi kan se några tendenser att eleverna höjt eller sänkt sina prestationer. Elevernas lärare skall även intervjuas för att se om hon har någon förklaring till resultatet. Det kan vara saker som att en elev inte brukar presterar bra efter en enbart teoretisk läxa. Men efter att ha tillhört gruppen som gjorde den praktiska läxan presterade bättre på läxförhöret än vanligt.

Studien innehåller alltså fyra delar. Den *praktiska läxan*, som eleverna frivilligt kan göra hemma. *Läxförhöret*, där vi försöker jämföra resultaten genom den skriftliga dokumentationen, *Enkäten*, där vi försöker mäta attityder samt till sist en *intervju* med de berörda elevernas lärare.

Vår utgångspunkt är att vi tror på den praktiska läxans betydelse och vill undersöka elevernas attityder till läxor, både teoretiska och praktiska. Det betyder att vi testar ett antagande angående de praktiska momentens betydelse. Se vidare under genomförande s. 12 Det finns även klara krav på individanpassning i styrdokumentet och studien är relevant i allra högsta grad ifall det visar sig att eleverna stimuleras i sina individuella sätt att lära sig genom praktiska läxor. Att använda sig av både teoretiska och praktiska läxor kan alltså bli ett sätt att nå målen i styrdokumentet.

Sammanfattningsvis har vi konstaterat att den forskning som finns mest rör läxans vara eller inte vara medan det inte tycks finnas så mycket forskning om läxor, varken praktiska eller teoretiska. Därför menar vi att denna studie är ytterst relevant för pedagoger som arbetar i skolan. Om praktiska läxor gör att eleverna får lättare att ta till sig kunskap och komma ihåg densamma borde mer praktiska läxor ingå för att stimulera lärandet. Pedagogerna borde då kunna variera läxorna, då det är möjligt, för att bättre passa individen genom att exempelvis låta eleven själv välja praktisk och/eller teoretisk inläring av samma läxa då det är möjligt. Det viktigaste med läxan är att de lär sig och förhoppningsvis kommer ihåg.

Syfte

Idag finns lite forskning som beskriver vilka typer av läxor som gynnar elevers lärande varför syftet med studien är att studera vilka attityder eleverna i vår studie har till läxor, teoretiska respektive kombinerade med praktiska läxor samt vilken typ av dessa elever anser sig ha mest nytta av i sitt lärande.

Frågeställningar

Vilken attityd till praktiska läxor har eleverna?

Anser eleverna att praktiska läxor hjälper dem att lära sig mer effektivt?

Vill eleverna ha inflytande över formen av läxor

Vilka effekter får teoretiska respektive teoretiska kombinerade med praktiska läxor för lärandet?

Begrepp

Det finns många olika sätt att se på en teoretisk eller praktisk läxa och många olika begrepp för densamma men vi har valt att använda vedertagna begrepp.

- Praktisk läxa handlar om att utföra i handling, pröva rent praktiskt, det vill säga en konkret upplevelse.
- Teoretisk läxa handlar om att bara läsa sig till information via till exempel böcker.
- Läxa, uppgift att göra hemma, utanför skoltid.
- Läxförhör, test av genomförda hemuppgifter.

I Nationalencyklopedin beskrivs läxa som en *”avgränsad skoluppgift för hemarbete särskilt om ett textstycke skall läras in.”* Istället för läxa kan även ordet hemuppgift användas. (Internets version 2008)

Bakgrund

Styrdokumentet

I läroplanens (Lpo94) mål att sträva mot (Skolverket, 2000) föreskrivs att eleven skall utveckla sitt eget sätt att lära sig och utveckla tillit till sin egen förmåga. Eleven skall även få möjligheter att ta eget initiativ och ansvar. Eleven skall stimuleras att ta ansvar för sina studier.

Skolan skall sträva efter att skapa de bästa förutsättningarna för elevens framsteg, bildning och tänkande. Eleverna skall få känna glädje över att utvecklas och känna tillfredställelse över sina framsteg och hjälp att övervinna svårigheter. Pedagogerna skall tillsammans med eleven utveckla former och regler för arbetet. Skolan skall ansvara för att eleven får möjlighet att utveckla sitt eget sätt att lära sig och en lust att lära. De skall kunna införskaffa kunskaper som ger dem en beredskap för livet.

I kursplanen, (Skolverket, 2000) för hem- och konsumentkunskap understryker målen vikten av att eleverna skall utveckla en tilltro till den egna förmågan, de skall förvärva kunskaper som gör att de kan skapa och vårda ett hem. De skall utveckla ”förmåga till kreativitet” i hushållets verksamheter. Verksamheter i hushållet är centrala och eleven skall bedömas då det gäller att ta egna initiativ. Eleven skall även bedömas för hur väl problem i det vardagliga hanteras.

Pedagogens läraruppdrag bygger på styrdokumentet. I skollagen (Skolverket, 2009) och kursplanerna (Skolverket, 2000) för grundskolan anges att eleven skall ha inflytande över sin egen utbildning utifrån mognad och ålder. Skollagen understryker även vikten av kunskap som är praktisk och nyttoinriktad. Eleverna i grundskolans utbildning skall syfta till att ge färdigheter och de kunskaper eleverna behöver för att delta i samhällslivet.

Det betonas att begreppet ”kunna” inte bara innebär att ha kunskap om något utan att begreppet även innehåller ett moment av görande. Eleven skall kunna utföra något (visa färdigheter). Det står vidare i Lpo 94 (Skolverket, 2009) att skolan skall främja elevernas utveckling till samhällsmedlemmar i samarbete med hemmen.

Styrdokumentet ger oss målen för vad som skall uppnås i de olika stadierna men anger inte mycket om hur de skall uppnås. Men det understryks vikten av att sätta individen i centrum och utgå ifrån varje elevs förutsättningar och behov. Vår uppfattning är att praktiska läxor kan vara ett led i att individualisera undervisningen.

Förutsättningar för elevers lärande

Eget arbete, vilket vi menar kan jämföras med praktiskt arbete i hem- och konsumentkunskap, beskriver Carlgren (1994) som en arbetsform där eleverna själva är med och bestämmer vad som ska göras, både i val av recept, val av ingredienser och arbetsform, en hemläxa är ytterligare ett sätt. Det är alltså ett individualiserat arbetssätt, (detta utvecklas s. 9). En aspekt är också att eleverna får möjlighet att erhålla olika aspekter av kunskaper, det vill säga, alla de fyra F:n i läroplanen, nämligen fakta, färdigheter, förståelse och förtrogenhet. De får fakta i genomgången, färdigheter i det praktiska arbetet, förståelse för vad de gör och ju mer de tränar ju mer förtrogenhet i sysslan. Vi tror som Carlgren att eleverna lär sig bäst om de fyra F:n kopplas ihop. Därför är praktiska läxor ett viktigt instrument i barnens lärande. Det är en teoretisk utgångspunkt som ligger i linje med det vi angett tidigare.

Dewey, en av pedagogerna som i hög grad påverkat dagens skola, menade att metoderna är grunden till en god inläring. Murarna mellan skola och samhälle bör rivas. Skolan skall träna eleverna i samarbete och att skaffa kunskaper för livet i samhället, skolan skall alltså vara mer praktisk. Han menade att kunskapen säkras genom att det eleverna gör avspeglar det man gör i samhället (Svedberg & Zaar, 1998). I många ämnen tror vi att en praktisk läxa går att genomföra ute i samhället och skulle öka känslan av verklighetsanknytning. Deweys pedagogik bygger på att eleverna ska arbeta experimentellt och söka svaret själva på frågor som uppstår. Det tyder vi som att det bör ingå mera praktiska moment. Att pröva det praktiskt som de lärt sig teoretiskt är ett sätt för eleverna att synliggöra sin kunskap. Enligt Deweys pedagogik är lärarens roll att sporra eleverna att praktisera sitt lärande för att bli nyfiken att undersöka vidare då eleverna stöter på problem. Deweys undervisning byggde i hög grad på att eleven skulle lära sig genom att lära sig själv. Därför kallas hans pedagogik även problembaserat lärande (a.a). Vi finner starkt stöd i Deweys teorier. Eleverna lär sig bättre om de får genomföra saker praktiskt samt då de stöter på problem stimuleras att undersöka och lära sig mera.

Enligt Hartman (2004) är Deweys pedagogik, ofta benämnd "Learning by doing", baserad på att eleven ska få lära sig genom verklighetsanknuten undervisning och experimenterande. Dewey menar att individen utvecklas genom att ha ett samspel med omvärlden, lär sig sociala regler och lär sig förstå sammanhang. Praktiska moment betyder inte att det blir en kravlös utbildning, utan läraren skall utveckla och göra eleven intresserad, stimulera elevens intresse och därigenom fördjupa elevens utveckling. Det görs genom att elevens intresse och aktivitet är utgångspunkten i ett målinriktat arbete. Dewey förespråkar alltså en utbildning där lärarna aktivt stimulerar och breddar och fördjupar elevens utveckling, där elevens intresse och aktivitet är utgångspunkten. Kravet på lärarnas ämneskunskaper och pedagogiska kunskaper är något som Dewey betonar. Han menar därför inte att litteratur, historia, naturvetenskap eller geografi borde vara anknytningspunkterna till skolämnen utan det skall knytas till barnens egna sociala aktiviteter. Det Dewey menar är att läraren inte skall presentera exempelvis naturvetenskap som ett nytt ämne utan läraren skall knyta ihop det med barnens redan tidigare erfarenheter. Han menar även att undervisningen i hög grad bör vara praktisk och kopplas till den värld barnen lever i. Dewey menar att det är genom praktiskt handlande som barnen skapar sig begrepp och skapar sig föreställningar om verkligheten. Hartman (2004) nämner även att en viktig bit för Dewey var att söka det som var viktigt för samhället och använda det i undervisningen för att skola in barnen i samhället. Detta är viktigt att ta upp

för oss eftersom vi upplever, efter egen skolgång och efter VFU, att skolan idag är alltför teoretisk. Vi vet både utifrån vår utbildning och egna erfarenheter att det finns många olika individer i skolorna som alla har olika sätt att lära sig. Vi tror att vi kan hjälpa elever genom att ge eleverna praktiska läxor som eleverna kan koppla till det verkliga livet. Praktiska läxor är enligt vår mening ett sätt att intressera och stimulera eleven att pröva och experimentera samt att öka förståelsen och anknytningen till samhället i övrigt.

Praktiska läxor bygger mycket på Deweys pedagogik (Hartman, 2004). Han talade mycket om att alla elever är olika individer, vilket innebär att individanpassning är en viktig del av Deweys undervisningsfilosofi. Att individanpassa är något som pedagoger bör sträva efter. Utbildningen skulle ta utgångspunkt i barnens sociala liv och använda det för att skola in eleverna i samhället. Samhällslivet skulle alltså vara grunden till det praktiska handlande som skolan skulle bygga sin undervisning på. Dewey menar att om undervisningen alltför snabbt introducerar en mängd nya studieämnen som barnen inte kan koppla till sitt sociala liv, så våldför vi oss på barnens natur och försvårar möjligheten till goda resultat när det gäller etisk fostran. Dewey menade att barnens sociala liv borde vara grunden för skolämnen.

Även Freinets pedagogik byggde på praktisk undervisning (Isaksson, 1996). Den har även kallats handens och hjärtats pedagogik eller arbetes pedagogik utifrån att Freinet ansåg att handens och hjärtats handlingar var lika mycket värda. Teori och praktik varvades för att stimulera intresset och det handlade inte bara om vad eleven lärt sig utan även hennes trevande försök, att våga försöka. Freinet lät händelser styra och skapa undervisningen. Eleverna fick gå ut i samhället och undersöka hur det såg ut för att sedan skriva om det i en tidning som sedan trycktes och spreds. Eleverna gick ut och tittade på hur det fungerade istället för att läsa om det. Sedan fick de berätta för sina klasskompisar om upplevelserna och skriva ner det de upplevt. Lärandet kopplades till samhället och det som hände där, och att anteckna och skriva tränade både läs- och skrivkonst och skapade samtidigt en ordförståelse. Hela hans pedagogik byggde på att undervisningen skulle vara verklighetsanknuten och sätta eleven i centrum. Eleverna var med och påverkade undervisningen i allra högsta grad. Han vävde in så många ämnen han kunde i vardagshändelser. Ett exempel: en elev hade en dag med en höna. Freinet tog tillfället och de började diskutera runt vad hönan äter och lever, alltså naturkunskap. Jämför med vad vi äter och behöver för att klara sig, både livsmedels- och näringskunskap invävt. Eleverna vill sedan bygga en bur åt den och Freinet låter det bli en matematiklektion med mått på bur och hage till den. Att bygga kräver både att eleverna kan planera mäta, konstruera, träna motorik och matte och lär dem tänka konstruktivt då de stöter på problem. Andra elever började skriva om hönor och hur de lever. Freinet menade att om barn är tillräckligt motiverade så lär de sig av bara farten. Om man använder sig av praktiska exempel så tränas inte bara en sak utan många, och det är upp till pedagogen hur mycket som skall vävas in. Om eleverna har användning för det de lär sig ökar intresset och kunskapen blir meningsfull, menade han. Ett påstående som vi håller med om. Det är en sådan läromiljö vi skall skapa för barnen i skolan. Vi menar att en perfekt undervisning bygger på att kunna ämnesintegrera och baka ihop flera delar och kombinera lärandet både teoretiskt och praktiskt. De praktiska delarnas betydelse trodde Freinet på, det gör vi också.

En annan tidig pedagog som talade om att utgå ifrån eleven och det viktiga i att sätta eleven i centrum var Mary Wollstonecraft (Kroksmark, 2003). Hon levde på 1700-talet och låg långt före sin tid med sina idéer. Hon menade att all kunskap måste bygga på erfarenheter annars går de emot förnuftet samt att studiemiljön var viktig för hur eleverna lärde sig och hur undervisningen praktiserades. Hon ansåg att alla elever skulle ha samma rätt att läsa, både flickor och pojkar. Hon insåg att det fanns elever med olika behov och startade en skola där

alla läste grundämnena på förmiddagen. De som var mer teoretiskt inriktade kunde studera vidare på eftermiddagen, medan de som inte var lika studie motiverade fick gå på praktiska arbeten. Vi stödjer åsikten att alla elever är olika och behöver olika sätt för att kunna tillgodogöra sig kunskapen och undervisningen. På grund av vår åsikt är en utgångspunkt i denna studie att alla elever behöver både teoretiska och praktiska moment för att kunna tillgodogöra sig kunskapen bättre, och att en del elever har mer behov av praktiska moment än andra.

De idéer som redovisats ovan, baserade på Deweys, Freinet och Wollstonecrafts teorier, har också påverkat andra, till exempel Montessori och Steiner. Även Maria Montessori (Arfwedson, 2003) talade om vikten av att sätta barnet, eleven i centrum, och hela hennes pedagogik bygger på just det. Undervisningen skall bygga på elevens nivå och att metoderna är viktiga. Materialet som används i undervisningen skall stimulera barnets nyfikenhet för då lär barnet sig självt. Även Montessori kopplar lärandet till verkligheten, naturen och menar att kunskap om ursprung skapar trygghet för lärande. Att pedagogen kan stimulera nyfikenheten hos eleverna är en viktig förutsättning för lärandet enligt både Montessori och Freinet. Lärtillfället kan då bli mer än bara teoretisk kunskap, det vill säga erövrade färdigheter och vunnit kunskap.

Steiner, som ligger bakom Waldorfpedagogiken (Svedberg, & Zaar, 1998), bygger hela sin pedagogik på att eleverna skall ha stöd hemifrån. Det var en av grundpelarna i hans didaktiska teori. Sedan skulle undervisningen vara mycket individuell och personlig. Eleverna skapar själva sitt studiematerial. Det är alltså en väldigt praktisk skola. Föräldrarna är i allra högsta grad involverade i undervisningen och man använder mycket naturmaterial. Det eleverna lär sig skall vara kopplat till verkligheten. Man stimulerar fantasin samt det konstnärliga och uppmuntrar eleverna att undersöka det som de tycker är intressant. Skolan är mycket praktisk och har fler praktiska ämnen samt mer tid i dessa än vanliga svenska kommunala skolor. Steiner menade att barn lär sig genom att härma vilket är stöd för genomgångarna i hem- och konsumentkunskap, där läraren ofta börjar med att visa olika moment för att eleverna sedan själva får utföra dem. Waldorfskolan praktiserar även att läströtta elever kan öka andelen av praktiska delar under en period. Eleverna skall få kunskap om varifrån maten kommer och hur den bäst är till gagn för oss. Skolorna har egna odlingar och lagar sin egen mat som inte får vara besprutad och helst vegetarisk. Det som intresserat oss i vår studie är just blandningen av teoretiska och praktiska moment vilket stöds av Steiners teorier. Även hans idé om att eleverna måste förstå ursprung och verkan är i allra högsta grad praktisk, vilket stödjer våra utgångspunkter om att eleverna behöver mer praktiska moment för att förstå verkligheten i undervisningen.

Läxans betydelse för lärandet

I Leos (2004) magisteruppsats refererar Leo till en forskare som heter Harris Cooper. Cooper har sammanställt forskning gjord i USA. Boken heter *"The battle over homework, Common ground for administrators, teachers and parents"* (2001). Leo menar att:

Coopers definition av läxa är att det är en uppgift som ges av en lärare och den ska utföras utanför skoltid. USA har ett annat system med hemuppgifter än Sverige och det förekommer en del uppgifter som man gör hemma av mer frivillig karaktär

och som då inte räknas som läxa. Det kan vara kopplat till sport eller olika sorters hjälparbete (s.7).

Selberg (2001) refererar till en undersökning gjord av Ekholm, där det beskrivs hur elevernas intresse ökade om de hade möjlighet att påverka sin situation. Sehlberg tar även upp en annan undersökning av Björklind, som visar att ju tidigare skolbarn tränar sig i att ta ansvar desto bättre följde eleverna med i undervisningen. De kom även fram till att mer ansvar gav större målmedvetenhet och bättre resultat. Eleverna efterfrågar själva mer inflytande och även mer koppling till verkligheten de lever i, men tror inte att skolan vill ge dem mer inflytande. Författaren menar att en praktisk läxa ger mer inflytande och alltså är ett sätt att öka inflytandet i skolan. Det är viktigt att vi som pedagoger ger eleverna inflytande då det kravet finns i styrdokumentet.

Enligt Cedergren (2000) har olika elever olika lärstilar varför det är bra att variera undervisningen. Han hänvisar till en amerikansk forskning (av Dunn & Dunn med flera) som studerat användningen av individuella inlärningsstilar. Sätten att lära sig skiljer sig från elev till elev, vilket kan bero på både sociologiska, psykologiska, fysiologiska och känslomässiga faktorer. För att ta hänsyn till elevernas olika sätt att lära sig krävs individanpassning. Praktiska läxor kan, menar vi, vara ett sätt att både nå målen i styrdokumentet och samtidigt individanpassa utbildningen.

Argument för läxor

Harris Cooper (Leo 2004) argumenterar för läxor. Cooper menar att eleverna genom läxor lär sig att utveckla studieteknik, tränas i att planera sin tid och skaffa sig förmågor, så att de kan bli självständiga i det livslånga lärandet som fortsätter utanför den formella skolutbildningen.

Det finns andra författare som belyser vikten av att eleverna skall ha frihet (Dimnäs & Sträng och Haraldsson 1996). Frihetsgraden kan varieras beroende på problem och metoder. Om eleverna får ett problem som de skall lösa är frihetsgraden hög medan den är låg om eleverna får både metod och problem serverade. Vi anser att praktiska moment hemma, till exempel en praktisk läxa, kan ge stor frihetsgrad till varierande lösningar där eleverna själva får och kan påverka olika delar om läraren använder ett reflekterande sätt i utformningen av läxor. (Som ett exempel på en praktisk läxa där både problem och metod är färdigställda kan nämnas ett recept på en maträtt.) Där eleven sedan kan välja olika ingredienser.

Varje erfaren lärare vet, enligt Arfwedson (2003), att tillvägagångssättet i undervisningen är det som avgör om ett lärotillfälle blir lyckat eller inte. I läraruppdraget ingår att kontrollera elevernas kunskaper och då är klassundervisningen med läxförhör ett bra sätt att kontrollera det på. Läraren bör dock fundera över valet av frågor och hur de ställs för att säkerställa resultatet. Arfwedson fortsätter med att beskriva att trenden idag är att eleven behöver nyanser och lär sig på olika sätt varför många främjas av eget arbete. I centrum står det livslånga lärandet och understryks kraftigare än förr (a.a). Efter egen skolgång och aktuella erfarenheter från VFU verkar det vanligaste sättet i skolan vara att arbeta med ett ämne för att sedan avsluta med läxförhör eller prov. En praktisk läxa kan alltså stimulera och gynna de elever som behöver mer praktiska moment i undervisningen men även öka frihetsgraden för alla elever. Framför allt blir det en mer varierad undervisning som täcker fler elevers behov.

I styrdokumentet finns kravet på att främja elevernas utveckling i samarbete med hemmen. Bartholdsson, Albertsson och Henningson (2005) menar i sin forskningsrapport att de flesta elever har god hjälp att tillgå hemma när det gäller läxor. Även föräldrar, lärare, elever är överens om att läxor behövs för elevernas inläring. Det går dock inte att generellt säga att alla elever får lika mycket hjälp hemma och därmed en likvärdig utbildning eftersom hjälpen hemma kan variera. Läxor är ett bra pedagogiskt verktyg då läxorna är väl genomtänkta och motiverande för eleven. Vi menar att en hemläxa främjar kontakten med hemmet och ger vårdnadshavare en ökad inblick i vad som eleven arbetar med på skolan. Men vi tror att en praktisk läxa visar mer än en teoretisk då den kanske kräver samarbete eller engagemang utav vårdnadshavare.

Cooper (ref. i Leo 2004) har även kommit fram till att läxor är en kostnadseffektiv undervisningsteknik och kan verka som en bra kontaktlänk mellan hem och skola. Han anser att läxan ska vara en förstärkning av sådant som har gått igenom på skolan och att läxan skall vara åldersanpassad. En variation av obligatoriska läxor kontra frivilliga läxor har setts vara mest givande. Han menar också att lärare bör vara försiktig med att ge läxor där det krävs att föräldrarna behöver hjälpa till (a.a.). Skolan idag lever med ett ständigt behov av mer pengar. Dålig ekonomi eller brist på resurser är ett av de största diskussionsämnena utifrån erfarenheter på våra VFU platser. Om praktiska läxor även är kostnadseffektiva är det ett stort argument för att använda sig av dem.

De slutsatser Lindberg och Ljungholm (2004) drar utifrån sin uppsats, är att om en läxa skall gynna lärandet behöver läxan vara motiverande, stimulerande och individuellt anpassad för eleven. Lärandet gynnas inte om läxan känns som ett stressmoment, är ogenomtänkt eller metoden för läxan inte passar eleven.

Krav på praktiska moment

Dagens skola är mest teoretisk enligt Svedberg och Zaar (1998). Men det finns ämnen som är undantag, och det är de praktiska ämnena som slöjd, gymnastik och hem- och konsumentkunskap. I hem- och konsumentkunskap arbetas det enligt vår erfarenhet från VFU'n med traditionell klassundervisning. Klassundervisning beskrivs enligt Carlgren (1994) som en av läraren ledd lektion där samtliga elever arbetar med samma uppgift som i början av lektionen introduceras av pedagogen. Vidare under arbetspasset blir pedagogens uppgift att gå runt och hjälpa de elever som behöver det. Enligt Carlgren (1994) har eget arbete löst lärarens problem med att individanpassa undervisningen men även för att skapa meningsfulla uppgifter för både de starka och svaga eleverna som finns i varje klass. Detta leder till att lektionerna fylls med uppgifter på "låg kognitiv nivå". Utifrån denna undervisningsform har eget arbete vuxit fram genom något som hon kallar för betinget, "en rad uppgifter som finns på en lista som eleverna skall följa" (Carlgren 1994 s. 10). Detta skapar en större flexibilitet och lektionstiden kan användas till annat än att vänta på sin tur. Vi menar att traditionell klassundervisning kan vara ett led i att öka elevernas ansvar då lektionen börjar med att läraren visar och eleverna sedan får ta eget ansvar för eget arbete. Traditionell klassundervisning på det sättet är, anser vi, en stor del praktiskt arbete och vi håller före att elevernas olika sätt att lära sig bör stimuleras och att graden av vad de kommer ihåg ökar ju flera sinnen som används. I målen för hem- och konsumentkunskap (Skolverket, 2000) står det att eleven skall utveckla tron på sin egen förmåga och sin förmåga att arbeta självständigt.

Eleven skall även utveckla skicklighet i att organisera och tillaga måltider. Det tolkar vi som att det inte bara handlar om teoretiska färdigheter. Om någon skall vara skicklig i något behöver hon mer än känna till, det räcker inte att bara ha läst om. Hon skall även lära sig att planera sin ekonomi vilket tyder på mer kunskap än att bara känna till eller ha läst om teoretiskt. I målen för hem- och konsumentkunskap finns alltså tydliga krav på praktiska moment.

En lärarstudent berättade om ett försök som gjorts på hennes VFU-plats. Där delade man in eleverna i tre grupper. Vi vet inte hur många elever som deltog men det var flera klasser på gymnasiet. I försöket fick en av grupperna se ett antal objekt. För den andra gruppen nämndes bara namnen på objekten men eleverna fick inte se dem. Den tredje gruppen fick både se objekten och höra objektets namn samtidigt. Sedan undersöktes hur många objekt eleverna kom ihåg efter en timme, en vecka och fyra veckor. I samtliga fall var det den gruppen av elever som både fått se objekten och höra deras namn som mindes flest. Vi har ingen studie att hänvisa till, men deras försök visar att elevernas lärande främjas av att göra flera saker runt ett moment.

Eftersom vi utbildar oss i praktiska ämnen och skolan idag är väldigt teoretisk (Svedberg & Zaar, 1998) vill vi undersöka betydelsen av handens och hjärtats pedagogik (Freinets pedagogik), det vill säga, om eleverna anser att de lär sig bättre och kommer ihåg bättre om de kombinerar teori med praktik, alltså gör det de läst om även praktiskt. Studien är ett försök att se om det går att belägga något sådant utifrån ett elevperspektiv. Vi har försökt så tydligt som möjligt redovisa våra antaganden och utgångspunkter och vad de är baserade på.

Vi studerar vilken typ av läxor som eleverna anser sig ha mest behållning av och vilka attityder eleverna har till läxor. Sammanfattningsvis tycks det inte finnas mycket forskning om läxor, varken praktiska eller teoretiska. Den forskning som vi hittat rör mest om det är bra eller dåligt med läxor samt om eleverna skall ha läxor eller inte, men de frågorna lämnar vi därhän.

Metod

Forskningsdesign

Denna undersökning är både en kvantitativ och en kvalitativ studie med ett urval av sex halva klasser i årskurs åtta i ämnet hem- och konsumentkunskap. Vi har valt att använda oss av så kallad metodtriangulering eftersom Stukat (2008) menar att forskaren genom att använda sig av metodtriangulering kan tränga djupare in i problemet, därför att man använder sig av flera tillvägagångssätt. ”*Flera undersökningsmetoder används för att man med det sammantagna resultatet ska nå längre*” (s.36). För att arbetet skall belysas på flera olika sätt kan olika källor komplettera varandra och ibland vara ett lämpligt tillvägagångssätt. Allt för att få en så hög validitet som möjligt. Enligt Alexandersson (Kullberg, 2004) finns det risker om forskaren bara lutar till ensidiga data. Det insamlade materialet blir inte pålitligt, men om forskaren däremot samlar in och använder olika slags data, kan forskarens resultat bli mer tillförlitligt. Det som Alexandersson beskriver är just metodtriangulering. Vi använde oss av kvalitativ och kvantitativ metod. Inom den kvantitativa forskningen används framförallt enkäter, och inom den kvalitativa används i synnerhet intervjuer och observationer. Vi har valt att använda oss av enkäter för att vi vill nå ut till fler respondenter än vad vi kunde göra vid intervjuer. Vi valde sedan att intervjua läraren för att se om vi kunde få en klarare bild av vad det är som gör att eleverna får de resultat som de fått.

Vi har valt att använda oss av en *praktisk läxa* samt en utvärdering av *läxförhöret*. En anonym *enkät* besvaras av eleverna för att mäta deras attityd till teoretiska och praktiska läxor. Till sist en *intervju* med läraren, för att diskutera resultatet av läxförhöret, och tillsammans med läraren granska resultat av läxförhören.

Den praktiska läxan bestod i att eleverna skulle göra en paj där de kunde välja olika sorters mjöl, fett och smak. Ämnesområdet var mjöl, fett och mjöl.

Eleverna får ett strukturerat frågeformulär där vi har fasta frågor med fastställda svarsalternativ. Stukat (2008) skriver att en strukturerad enkät har flera fasta svarsalternativ. För att använda en sådan enkät krävs att forskaren är medveten om vad frågorna skall röra sig om. Vi valde att bara ha fyra svarsalternativ eftersom en enkät med fem svarsalternativ ger respondenten möjlighet att ställa sig mitt emellan (alltså neutrala), men i vår undersökning vill vi att respondenten ska ta ställning. Stukat (2008) menar att om forskaren tar bort det femte alternativet, som ger möjlighet att lägga sig neutral, mitt emellan, kan man tvinga respondenten att ta ställning.

Intervjun med läraren var ostrukturerad, det innebär att intervjuaren måste vara väl medveten om vilka ämne som ska täckas in, att frågorna ställs i den ordning de som är lämpligt samt att intervjuaren kan ställa följd frågor som varför, vad menar du med det? Har jag förstått dig rätt? ”*Metodiken ger möjlighet att komma längre och nå djupare*” (s.39) (Stukat, 2008). Här utnyttjas samspelet till att få så fyllig information som möjligt. Stukat (2008) betonar att intervjun ska vara så ostörd som möjligt och att respondenten och även intervjuaren ska känna

sig trygga i situationen. Han tar även upp att den som blir intervjuad bör få välja vart denna vill bli intervjuad. Respondenten valde att bli intervjuad på sitt eget kontor i skolans lokaler.

Genomförande

Vi studerar utifrån ett antagande om att eleverna stimuleras i sitt sätt att lära genom en allsidig undervisning där praktiska läxor kan vara en del. Vi gör både en kvalitativ studie och en kvantitativ. I kvantitativa studier görs ofta en experimentell studie. Det vill säga att det finns en kontrollgrupp som sedan jämförs med en experimentell. Det gör inte vi. I vår studie har vi visserligen två grupper som vi jämför men båda grupperna är lika viktiga. Svårigheten ligger i att deltagandet i undersökningen är frivilligt och vi därmed inte kan kräva att eleverna skall göra den praktiska läxan. Så den jämförelsen kan enbart göras om eleverna väljer att delta. Studien handlar emellertid mer om elevernas attityder till teoretisk och praktisk läxa än om de väljer att göra läxan eller inte. Därför blir enkäten den viktigaste delen i vår studie. Redovisningen för den totala gruppen blir det mest intressanta, men vi väljer ändå att även redovisa båda grupperna för att se om det är någon skillnad i resultatet.

Studien görs i detta fall i hem- och konsumentkunskap och bygger på att sex grupper i årskurs åtta, sammanlagt 82 elever, 41 elever i kontrollgruppen respektive 41 elever i den experimentella gruppen, som inför ett område angående mjölk, fett och mjöl, får olika möjligheter inför ett läxförhör. Genomgången och lektionen är densamma för alla de sex grupperna som ingår i studien men tre av grupperna får sedan läsa på läxan bara teoretiskt (bokligt) medan resterande tre grupperna även får en frivillig praktiskt läxa (ett recept på en paj att göra hemma). Som angetts ovan får eleverna i receptet välja olika sorters fett, olika sorters mjölk och olika sorters mjöl. Avsnittet avslutas med ett skriftligt läxförhör, det läxförhöret kommer att vara anonymt för oss, men inte för elevernas hem- och konsumentkunskaps lärare. I samband med läxförhöret får eleverna fylla i en enkät för att undersöka deras attityder till praktiska och teoretiska läxor.

Den praktiska läxan var frivillig och behövde inte redovisas för oss men vi fick ändå in flera av lapparna med läxan på med kommentarer från föräldrarna. En del kommentarer redovisas med tanke på att attityderna till läxor sannolikt kan förklaras av påverkan från hemmen. Är vårdnadshavare positiva till praktiska läxor menar vi att även eleverna blir det. Eftersom det inte fanns något krav på att den praktiska läxan skulle redovisas vet vi inte exakt hur många som valde att göra den praktiska läxan men uppskattar det till minst 20 utifrån de lappar som kom tillbaka (utav totalt 41 elever).

Undersökningen avslutades med en intervju av läraren direkt efter undersökningen om hennes erfarenheter kring praktiska läxor. I samband med att resultatet presenterade för läraren gjordes även en intervju angående hennes uppfattningar om varför resultatet blev som det blev. Intervjun redovisas i form av ett sammandrag, där vi drar några slutsatser. Redovisningen gäller både den första intervjun, genomförd direkt efter undersökningen, samt intervjun då resultatet presenterades.

Dataanalys

Det skriftliga läxförhåret undersöktes och jämfördes sedan med ett läxförhör som eleverna genomfört tidigare inom ett annat område i hem- och konsumentkunskap. Medelvärdena räknades först ut för respektive läxförhör, ett för det som eleverna gjort tidigare (och som alltså inte ingick i studien) samt för det som ingick i studien. Värdena jämfördes sedan och resultatet redovisas. Avsikten var att försöka se om de grupper som haft även den praktiska läxan kom ihåg mer, presterade bättre på läxförhåret än de som bara haft den teoretiska läxan. Klasserna jämfördes även med varandra.

Sedan analyserades svaren i enkäten. För att säkerställa validiteten i svaren kontrollerades frågor mot varandra för att se om de svarat konsekvent. Sedan sammanställdes svaren för respektive fråga för att se vilka attityder eleverna hade då det gällde praktiska och teoretiska läxor. Enkäterna ställdes även mot läxförhåret för att se om de svarat olika, dvs. de som haft den praktiska läxan och de som inte hade den. I resultat av enkäten redovisades först vad alla har svarat. Sedan slog vi isär de två grupperna som vi jämfört, de som bara läst på teoretiskt respektive de som även haft den praktiska läxan för att se om det var någon skillnad i hur de svarade. Men eftersom vi inte kunde utläsa några skillnader valde vi att inte redovisa detta utan redovisa gruppen som helhet.

Urval

För att göra vårt urval kontaktades kommunen, varvid först alla obehöriga lärare gallrades bort. Vi fick därmed tillgång till ett antal möjliga lärare som skulle kunna ingå i studien. En telefonkontakt togs och redan på första skolan fick vi respons även om den var negativ för vår del. Läraren svarade direkt att hon inte ville ställa upp, ”eftersom hon inte hade den pedagogiska synen på inläring”, hon trodde inte på att ge eleverna praktiska läxor. Hon menade att det ofta var föräldrarna som gjorde läxorna, men vi fick gärna höra av oss om vi behövde hjälp med något annat. På den andra skolan ställde läraren upp direkt och var mycket positivt inställd till denna forskningsfråga. Hon kontaktade då rektorn för ett godkännande. Även vi kontaktade rektorn på skolan för ett godkännande. Att det blev just årskurs åtta beror på att de på den skolan som vi fick kontakt med för att göra undersökningen hade, just i årskurs åtta, sådana ämnesområden där det passade med praktisk läxa. Skolan praktiserar redan praktiska läxor på flera områden i hem- och konsumentkunskap, men vi fick ett av de ämnesområdena de inte brukar ha praktisk läxa i och vi fick lägga in det som ett extra moment för tre av 6 grupper, bara för att se om vi kan se någon skillnad i resultaten. Även enkäten (för samtliga deltagande i studien) fick vi lägga in extra eftersom läraren ansåg att det var intressant att studera.

Hur urvalet görs av forskare bör föregås av en noggrann strategi (Widerberg 2002). Vilka för- och nackdelar har det att just välja den aktuella skolan? Tidspress hos forskarna som gör studierna är ett annat problem, att de väljer undersökningsplatser i närheten eller som de redan känner till vilket vi håller med om och ser som en fara.

Trovärdighet

För att kontrollera om forskaren verkligen undersöker det som är avsikten med undersökningen så provas validiteten. Enligt Kullberg (2004) kommer validitet från den latinska termen *validitas* som betyder styrka och det är ett mått som anger om forskaren undersöker det som är avsikten. *"En god validitet skulle då innebära att forskaren i hög grad undersökt det han eller hon ämnat undersöka"* (a.a., s 73). Validitet handlar om att forskaren mäter det forskaren avser att mäta.

För att ge vårt arbete en så hög grad av validitet som möjligt kan metodtriangulering användas. Vi har både använt oss av den praktiska läxan, enkäten, jämförelsen av resultaten på läxförhöret samt intervjun med läraren.

Vi valde i vår studie att göra en gruppenkät, dels för att vi ville nå många elever och samtidigt vara med när eleverna svarade på enkäten. Avsikten var dels att kunna svara på frågorna som eleverna hade om enkäten samtidigt att få in svaren så fort som möjligt samt få en sådan hög svarsfrekvens som möjligt. Enligt Ejlertsson (2005) är en gruppenkät när enkäten delas ut i en skolsal, besvaras och samlas in vid samma tillfälle. En fördel vid gruppenkät, är att forskaren har kontroll över vem som svarar och att eleverna inte konfronterar eller diskuterar svarsalternativ med varandra. En annan fördel är att svarsfrekvensen ofta blir hög vid gruppenkäter. Vi gjorde undersökningen i sex grupper i halvklass i årskurs åtta och var med vid varje tillfälle. En annan fördel med gruppenkäter menar Dahmström (2005) är att det är billigt och går snabbt. Forskaren kan genomföra enkäten när så många som möjligt är närvarande. Populationen kan antingen definieras som *"alla som tillhör gruppen inklusive alla frånvarande"* eller *"alla som tillhör gruppen är närvarande"* (s. 86). Det hon menar är att ingenting görs åt frånvaron av praktiska skäl. Genom att genomföra gruppenkäter kan man nog minska bortfallet då de flesta väljer att delta. På det här sättet ges ingen chans att ta förnyad kontakt med respondenterna för att reda ut oklara svar eller om enkäterna skall vara helt anonyma. Vi har i vår studie valt att se gruppen, som alla inklusive frånvarande, och vi har inte gjort något åt de elever som var frånvarande. Dahmström (2005) menar att vid en gruppenkät ges ofta först en muntlig introduktion. Nackdelen är att den som ger den muntliga introduktionen kan ge positiva eller negativa röstlägen åt frågeställningen och då kan resultaten påverkas. Vi har hållit oss så neutrala som möjligt vid utdelande av enkäterna för att inte påverka eleverna i svaren. Eftersom vi vill att enkäten ska vara anonym och ingen ny kontakt kan tas med eleverna ansåg vi det viktigt att vara med vid varje tillfälle i studien för att ge eleverna chans att fråga om det var något de inte förstår och underströk vikten av att svara så sanningsenligt om möjligt för att få så hög trovärdighet i vår studie som möjligt.

Ett problem med vår studie var att läxan var frivillig och vi kunde inte kräva vare sig att läxan gjordes eller lämnades in. Men huvudsyftet med studien var att mäta elevernas attityder, varför enkäten utgör den mest centrala delen i studien.

Metoddiskussion

För att kunna studera attityderna till teoretisk och praktisk läxa ville vi ha två jämförbara grupper. Om de skall vara jämförbara måste de även ha samma förutsättningar, som samma årskull, samma nivå, samma ämne och läxa, vilket eleverna i vår studie hade. Tanken var att

låta hälften av grupperna göra bara en teoretisk del medan resterande tre grupper även fick en praktisk del. Eftersom deltagandet i en undersökning måste vara frivilligt (Vetenskapsrådet, 2002) så kunde vi inte tvinga eleverna att göra den praktiska läxan men vi valde att ge den ändå för att understryka vad som avsågs med praktiska läxor. Förutsättningarna för en sådan jämförande studie är att eleverna väljer att göra den frivilliga praktiska läxan. Det viktiga var för oss att försöka mäta attityderna till de två olika formerna för läxläsning vilket vi gjorde via enkäten. Vi ville mäta attityderna hos så många elever som möjligt och då är intervjuer inget bra alternativ, främst på grund av tidsbrist då det tar för lång tid att intervjua många personer. Problemet i vår studie är just frivilligheten i undersökningen, eftersom vi inte kunde tvinga eleverna att göra läxan. Men vår intention var främst att genomföra en attitydundersökning genom en enkät. De olika läxorna som gavs kunde förhoppningsvis bidra till att konkretisera skillnaden för eleverna.

Stukát (2008) skriver att om man vill nå många elever, är enkätundersökning den bästa metoden. Det är för tidskrävande att nå många vid observationer eller intervjuer. Det ger en stor kraft åt resultatet när forskaren har en stor undersökningsgrupp och det blir lättare att dra slutsatser av resultaten. Han skriver även att man behöver fundera på informanternas bakgrund ex kön, ålder, utbildning etc. Han menar att vid en enkätundersökning slipper man omedveten styrning som är en oönskad felfaktor vid sammanställningen av resultatet sedan. Intervjun med läraren var för att säkerställa vårt resultat samt se om läraren utifrån att känna eleverna hade någon förklaring till resultatet. Det skulle kunna vara att eleverna alltid presterade bra på teoretiska läxförhör eller att de normalt brukade skriva dåligt men nu plötsligt hade bättre resultat efter att ha haft en praktisk läxa. Att göra en både kvantitativ och kvalitativ bidrar till att studien blir mer objektiv (Stukát, 2008).

Forskningsetik

Vetenskapsrådet (2002) beskriver informationskravet som innebär att forskaren skall informera alla som ingår i undersökningen om vilka villkor som gäller för deltagandet. Undersökningen skall vara frivillig och respondenterna skall kunna avbryta sin medverkan när de vill. Forskaren skall även ta upp de vinster i fråga om vilken ny kunskap det kan leda till för att motivera deltagarnas medverkan. Det skall även klart framgå att syftet för det insamlade materialet är endast till för den gällande undersökningen. Sådan information skall ges i samband med att enkäter lämnas ut. Det samma gäller för intervjuer. Därför turades vi om att delta på alla lektionerna som på något sätt ingick i studien. Instruktionerna gjordes enligt överenskommelse sedan tidigare och så även enkäten. Vid utdelningen av enkäterna informerades om frivilligheten och att enkäterna endast kommer att användas till studien. Instruktionerna gällde exempelvis noggrannhet med att svara ärligt och att ta god tid på sig att svara på frågorna så att studien blir så trovärdig som möjligt. Ingen kategorisering av kön gjordes av forskningsetiska skäl, för att säkerställa elevernas anonymitet. Gruppen valdes att ses som helhet beroende på att urvalet var så pass litet.

Samtyckeskravet det vill säga att föräldrar skall tillfrågas i undersökningar som gäller underåriga. Men vid undersökningar som är inom ramen för ordinarie arbetsuppgifter och på vanlig skoltid räcker det med tillstånd av rektor samt aktuell lärare. Både rektorn och läraren tillfrågades och de ansåg inte att tillstånd från föräldrars behövdes då undersökningen gällde skolarbetet. Enkäten delades ut i samband med att eleverna skrev läxförhöret under lektionstid

och handelade enbart om attityder till moment i skolans ordinarie verksamhet. Eleverna hade gott om tid på sig att fylla i enkäterna och eleverna hade även chans att ställa frågor till oss om det var frågor eller formuleringar de inte förstod. Om forskning bedrivs måste insynsskyddskravet tillgodoses enligt vetenskapsrådet (2002). Individens integritet måste respekteras och respondenternas åsikter måste hållas konfidentiella. Med det menas att uppgifterna skall förvaras på ett sådant ställe där ingen kan ta del av uppgifterna. Undersökningen tillgodosåg detta, genom att allt vi fick ifrån läraren, då det gällde läxförhöret, var klass och elevernas resultat på förhören. Klass fick vi för att kunna se vilken undersökningsgrupp klasserna tillhörde, läraren hade klippt bort namnen på eleverna. Enkäten var anonym och likaså den praktiska läxan. En del föräldrar hade skrivit på eller nämnt namn vilket vi raderade omedelbart.

Om forskaren inte skyddar respondentens konfidentialitet menar Starrin (1994) att det kan leda till konflikt mellan studiens trovärdighet och det etiska värdet. Personer i undersökningen kan annars känna sig utpekade varför undersökningen skall ske med stor respekt för deltagarna, allt för att det skall bli ett så sanningsenligt resultat som möjligt. Enkäterna innehåller inga uppgifter som namn, kön, klass eller skola. Enkäterna förvaras tillsammans och på så sätt att ingen annan kan ta del av svaren på enkäterna, de enda som kan få ta del av enkäterna är opponenterna ifall de vill kontrollera några svar eller liknande. För att även undvika detta har resultaten för allt i undersökningen fyllts i på enkäten som skickat med som bilaga.

Resultat

Vår studie visar att en klar majoritet (60 procent) av eleverna föredrar en kombination av teoretiskt och praktiskt inriktade läxor. Resultatet visar att 67 procent var positiv till att läsa sig till ny kunskap, men å andra sidan svarade också 84 procent att de var positiva till att göra saker praktiskt. Av de elever som besvarat frågan om den praktiska läxan hjälpt dem i lärandet, är 75 procent positiva men det är knappt 15 procent som är klart positiva (det vill säga av 36 elever) det var 5 elever som inte svarat på denna fråga. Det är 80 procent av eleverna som menar att läraren bör eftersträva att ge eleverna möjlighet att välja att göra den ena eller andra formen av läxa. De flesta ser heller inga hinder för att kunna genomföra den i hemmet.

Med utgångspunkt från de frågor vi ställt i anslutning till syftet (s.10) blir våra slutsatser följande: Eleverna har en positiv attityd till praktiska läxor men föredrar en kombination av teoretiska och praktiska. De hävdar att praktiska läxor i viss utsträckning hjälpt dem i lärandet, men de är inte entydigt positiva. En klar majoritet tycks vilja ha inflytande över formen av läxor. Vår studie bekräftar inte att kombinationen med praktiska läxor ger ett effektivare lärande för eleverna. Men deras attityd enligt enkäten, visar att 67 procent är positiva till att läsa sig till nya saker, medan 84 procent även är positivt inställd till praktiska läxor. 74 procent av eleverna tycker också att det är mer motiverande att göra en praktisk läxa framför en teoretisk.

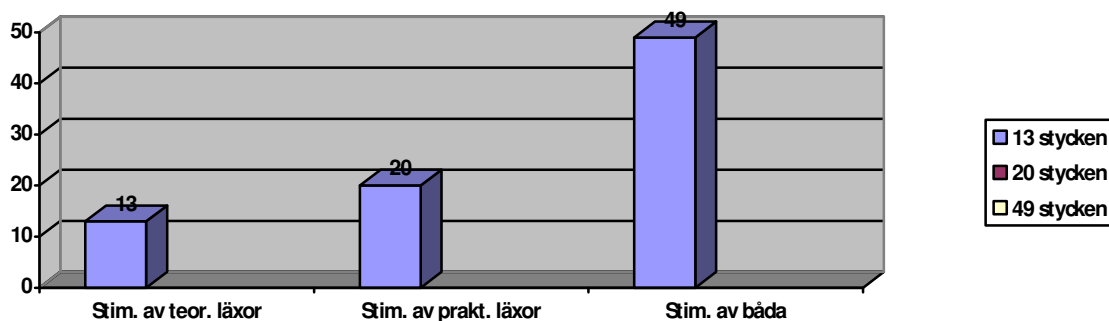
Undersökningen innefattar totalt sex grupper i årskurs åtta. Grupperna var halvklasser. Totalt deltog 82 elever i undersökningen. Tre av grupperna (41 elever) hade bara en teoretisk läxa, medan de övriga tre grupperna, resterande 41 elever, hade både en teoretisk och en praktisk läxa. Av de 41 stycken som hade den praktiska läxan var det 15 elever som lämnade tillbaka lappen med läxan (se s 12). Flera hade gjort den men lämnade inte in den och några valde att inte göra den alls. Vi uppskattar att cirka 20 stycken gjorde den praktiska läxan och samtliga 41 deltog i resterande undersökning. Eftersom deltagande i studien var frivilligt och uppskattningsvis endast ca 20 elever gjorde den praktiska läxan, och vi inte kunde se någon skillnad mellan grupperna, valde vi att endast redovisa alla elever tillsammans, alltså vad 82 elever har svarat på enkäten.

Enkäten

Enkäten är vår huvuddel i undersökningen. Eftersom de båda grupperna inte visade någon mätbar skillnad, har vi valt att bara redovisa hur alla elever i undersökningen gemensamt svarat på frågorna.

Alla i undersökningen

Svaren på frågan om eleverna lärde sig mest av praktisk, teoretisk eller båda typer av läxor (Fråga 1) visar att de flesta elever föredrar båda sätten att lära in läxorna.

Figur 1 Redovisning av fråga 1. Vilken läxa tror du stimulerar din inläring bäst (alla elever)

Av de 49 som svarade att de var positiva till båda inläringssätten, var det 31 elever som svarade ja instämmer eller ja lite på frågan om de stimuleras av att läsa sig till nya saker och 18 som hade svarat inte helt eller nej på samma fråga. 42 av de 49 var även positiva till praktisk inläring och hade då svarat ja instämmer eller ja lite på frågan om de tycker om att lära sig genom att göra saker praktiskt. Endast sju hade svarat inte helt eller nej på samma fråga

Av de 20 elever som svarade att de var positiva till praktisk läxa, hade 19 elever kryssat för ja instämmer och ja lite på frågan om de lär sig mest på praktisk läxa. En elev hade på samma fråga (fråga tre) kryssat för, inte helt.

De 13 elever som var positiva till teoretisk läxa, hade 12 elever även svarat ja instämmer eller ja lite på frågan om de lär sig mest på teoretisk läxa. En var inte konsekvent i svaret då hon på fråga nummer två ansåg sig lära mest av både teoretisk och praktisk läxa.

- Fråga 2, var 67 procent av eleverna positiva till att läsa sig till ny kunskap.
- Fråga 3, var 84 procent positiva till att lära sig praktiskt. (1 som ej svarat)
- Fråga 4, som endast skulle besvaras av de som gjort den praktiska läxan. Av de 36 elever som svarat, var det 75 procent som var positiva till att den praktiska läxan hjälpt eleverna vid deras inläring och knappt 15 procent som var klart positiva. (5 som ej besvarat frågan)
- Fråga 5, skulle bara besvaras av de som gjort den teoretiska läxan. (41 st) Där trodde 80 procent att de skulle haft hjälp av den praktiska läxan. Tre trodde inte att det skulle ha hjälpt helt medan fyra menade att de inte trodde att det skulle hjälpa alls. (1 som ej svarat)
- Fråga 6, var det 74 procent som anser att det är mer motiverande att göra praktiska läxor. (4 som ej svarat)

- Fråga 7, tyckte 77 procent att läxorna skall individanpassas. (5 som ej svarat)
- Fråga 8, tyckte 56 procent att det inte var svårt att utföra en praktisk läxa hemma (5 som ej svarat)

Läxan

Eftersom deltagandet i undersökning var frivilligt var även den praktiska läxan frivillig. Eleverna behövde inte redovisa den på något sätt. Den skickades hem mer för att understryka vad vi menade med en praktisk läxa och tanken var att den skulle kunna hjälpa eleverna inför läxförhöret. Vi uppskattar ändå att cirka hälften (20 elever) av eleverna valde att göra läxan. Vi fick tillbaka en hel del av lapparna med kommentarer från föräldrar och vi valde att ta med några av dem därför att vi tror att elevernas attityder kommer till stor del hemifrån. Orsaken till kommentarerna var antagligen att läraren brukar be vårdnadshavare att fylla i om läxan är gjord och då gärna med en frivillig kommentar. Därför skrevs det antagligen på av "vana". Men det gav ytterligare en bild av hur föräldrarna ser på praktiska läxor och var intressant även om den delen inte ingick i själva studien. Många föräldrar hade skrivit kommentarer som:

- Jättegod paj, X smaksatte med skinka.
- Pajen var god, praktiska läxor är utmärkt.
- Pajen var god, mycket saftig troligtvis på grund av de hela färska champinjoner.
- Jag anser att praktiska läxor är utmärkt det ger en verklig erfarenhet av hur hushållet skall skötas.
- God paj som gärna får göras igen. Vi uppskattar då X kommer hem med nya recept.
- X gjorde ett bra jobb, även med städningen efteråt, gott var det också.
- Vacker och god tack vare paprikan.
- Utsökt med smak av rökt skinka. X serverade grönsallad till en fullvärdig kvällsmåltid.

Denna del i studien säger inget direkt om elevernas attityder utan antyder enbart att en del föräldrar tycks uppskatta den praktiska läxan. Eleverna är dock barn till sina föräldrar, varför föräldrarnas attityder sannolikt starkt påverkar elevernas.

Läxförhöret

Då det gäller läxförhöret räknade vi först ut medelvärdet för respektive läxförhör, två stycken. Sedan jämfördes medelvärdena. Vi kom fram till att det bara är en grupp av sex som hade högre poäng på det senare läxförhöret som ingick i studien än i jämförelse med det tidigare läxförhöret. Sedan jämfördes medelvärdet i klassen med varje enskild elevs poäng för att se hur många som låg över medelvärdet. Inte heller här kunde vi läsa av några skillnader. I tre klasser var det lika många som låg över medelvärdet på båda läxförhören. I en klass hade två elever högre på vårt läxförhör än det tidigare. Slutligen i de två sista klasserna var det två stycken i vardera klassen som hade högre på det första läxförhöret. Alltså kan vi inte dra några slutsatser. Läxförhöret visade alltså inget tydligt mönster som påvisar betydelsen av praktiska läxor i detta avseende.

Intervjun

För att få ytterligare perspektiv på resultatet från det skriftliga läxförhøret frågade vi läraren varför hon trodde att det bara var en klass som hade bättre på läxförhøret som ingick i studien än det läxförhøret vi jämförde emot. Hon menade att det tidigare förhøret omfattade ett mindre område än det förhøret vi hade med i vår studie. Det var alltså mer att lära in för eleverna till läxförhøret som ingick i studien. En annan förklaring kunde vara att hon i detta förhøret valt att testa frågor för G, andra för VG och slutligen frågor på MVG nivå. Läraren hade inte testat detta tidigare och det kanske var lite olyckligt att förutsättningarna i provet ändrades samtidigt med vår studie. Markeringarna för de olika nivåerna kunde ha gjort att en del elever inte ens försökte att svara på en högre nivå utan valde att bara få godkänt eller väl godkänt. Vid intervjun sedan poängterade hon att hon själv hade lite svårt att veta hur hon skulle bedöma förhøret. Andra saker som kunde spelat in för resultatet var om hon mer hade förstått våra intentioner och haft med någon fråga utifrån den praktiska läxan.

Läraren påpekade direkt att vi tagit den praktiska läxan till ytterligare en dimension för henne. Hon hade tidigare bara sett läxan som upprepning, ett sätt att befästa det läraren gått igenom på lektionen. Hon blev mycket inspirerad av vårt sätt att använda oss av läxan och tänkte pröva den metoden till våren. Läraren har arbetat sedan 1970-talet och hade alltid trott på och praktiserat praktiska läxor och trodde på den praktiska läxans betydelse. Hon menade att eleverna fick självförtroende, tränade sig i att läsa recept, och sådant som att plocka undan efter sig. Det blev även en repetition av sådant som gått igenom tidigare. Läraren hade aldrig hört något negativt om den praktiska läxan. Någon förälder kunde ibland skriva något kritiskt som, "lite för mycket salt för min smak" eller "blev lite för bränd". Hon tyckte sig se att de eleverna som fick kritiska kommentarer fick ett lite sämre självförtroende. Detta hade hon inga belägg för utan var mer en känsla som kommit genom åren, och sådana barn kom ofta ifrån familjer där det kändes som om allt skulle vara perfekt.

Då hon återigen kontaktades efter det att vi jämfört resultaten på läxförhøren menade hon att resultaten säkert blivit ett annat om vi gjort studien i årskurs nio som var vana vid praktiska läxor och till och med frågade efter dem. Årskurs åtta hade precis börjat med praktiska läxor. Resultatet från intervjun har främst gett perspektiv på frågan om studiens trovärdighet och hur man kan förstå resultatet i sin helhet.

Diskussion

Resultatdiskussion

Om resultatet av svaren från alla elever slås ihop, så visar det att den största andel av eleverna stimuleras av båda sätten av läxor, vilket stödjer våra erfarenheter att det behövs flera olika inlärningsalternativ. Fler elever ansåg att de hade nytta av praktiska läxor än de som tyckte att de stimulerades bäst av teoretiska läxor. Eleverna anser att de lär sig mer om praktiska moment tillförs undervisningen. Det mest optimala skulle vara att ha en blandning av båda läxläsningstillförelseerna. Slutsatserna är att eleverna är positiva till ett varierat sätt att undervisa. Detta stöds av både Freinet och Montessori. (Isaksson, 1996; Arfwedsson, 2003) Båda dessa pedagoger arbetade praktiskt. Även Wollstonecraft (Kroksmark, 2003) och Steiner (Svedberg & Zaar, 1998) betonade betydelsen av praktiska moment i undervisningen. De arbetade utifrån praktiska delar som knöts till verkligheten i samhället för att öka förståelsen hos eleverna för det samhälle de levde och deltog i.

Det som går att utläsa av vårt resultat är att flertalet elever föredrar båda sätten att lära sig. Många elever är positiva till praktiska läxor och de ville gärna vara med och påverka. Fler elever anser även att de lärde sig bättre av praktiska inlärningsmoment. Vår slutsats är alltså att elevernas olika sätt att lära sig skulle stimuleras om de fick praktiska läxor som ett komplement. Eftersom flertalet av eleverna var positiva till praktisk inläring borde konsekvenserna av undersökningen bli att delen av praktiska moment skulle ökas eftersom de flesta elever får hjälp i inläringen av att kombinera båda sätten. Det mest optimala skulle vara att ha en blandning av båda läxläsningstillförelseerna, då våra slutsatser är att eleverna är positiva till ett varierat sätt att ha läxor.

Det som vi tycker är intressant i studien är att eleverna är positiva till praktiska läxor, men att det ändå var många elever i studien som valde att inte göra den praktiska läxan. Läraren tror att det beror på lathet från eleverna, de gör inte mer än de måste. Vi håller till viss del med, eleverna kanske tror att det inte märks om de har gjort läxan eller inte därför är det viktigt att en praktisk läxa också redovisas på något sätt, kanske genom en skriftlig redogörelse. I hem- och konsumentkunskap skulle det kunna innebära att beskriva hur de gick tillväga i köket när de utförde läxan, eller en underskrift på genomförd läxa hemifrån. Att eleverna valde att inte göra läxan kan även bero på arbetsbördan, de kanske hade mycket läxor den veckan.

Eleven skall stimuleras att ta ansvar för sin egen utbildning (Skolverket, 2009) men då måste även metoderna anpassas efter det sätt som den enskilde eleven lär sig bäst. Annars kanske eleverna tycker att det är meningslöst och hellre struntar i att ta sitt ansvar. Det kan även bli så att eleverna inte förstår nyttan och enbart gör läxan för att det krävs eller förväntas av dem. Det viktiga, enligt vår åsikt, är att hitta en balansgång och individanpassa i möjligaste mån för att uppfylla kraven i styrdokumentet. Vi anser också att kraven på individanpassning och ökat elevbestämmande kan uppfyllas i och med den praktiska läxan. I vårt resultat framkommer det att 63 elever tycker att lärarna skall ge sådana läxor där eleven själv kan välja om de vill göra läxan praktisk eller teoretisk. Men det är också viktigt att eleven på något sätt redovisar

även en praktisk läxa för läraren, inte bara de teoretiska läxorna. Vi håller med Dewey att skolan inte behöver bli kravlös bara för bara för att det läggs till mer praktiska moment (Hartman, 2004). Dewey menar att lärarens skall stimulera och utveckla elevens intresse och därigenom fördjupa elevens utveckling.

Dewey (Svedberg och Zaar, 1998) menade att murarna mellan skola och samhälle måste rivas och skolan skulle förbereda eleverna för livet i samhället. Detta håller vi fullständigt med om för vet eleverna inte hur de skall bete sig i verkliga livet utanför skolan så har eleverna väldigt svårt att klara när de har slutat skolan och skall börja arbeta. Många ämnen i skolan skulle kunna göras praktiska och genomföras ute i samhället och på så sätt minska klyftan mellan skola och samhället i stort. Deweys pedagogik byggde på att pedagogens roll var att sporra eleven till nyfikenhet, att undersöka sin omgivning. Vi håller med Svedberg och Zaar (1998) då de skriver att många ämnen idag går att göra praktiskt, men vi tror och hoppas på att lärare i framtiden inför mer praktiska moment samt om de kan och har möjlighet att ge elever i alla ämnen en chans till att kunna välja mellan att göra teoretiska och praktiska läxor. Ett av resultatet i vår studie visar att eleverna gärna vill vara med och påverka sin situation med tanke på läxor (82 procent instämmer helt eller delvis på fråga 7).

Styrdokumentet talar även om vikten av en bra relation med hemmen. Elevernas utveckling skall främjas i samarbete med hemmet, (Bartholdsson m.fl. 2005). En bra läxa som är genomtänkt är ett bra pedagogiskt verktyg menar författarna och en praktisk läxa kan även bli en kontaktlänk mellan hem och skola. Det talas i styrdokumentet om att ha en bra relation med hemmen, vilket Bartholdsson m.fl. (2005) betonar i sin uppsats. Också vi som blivande pedagoger tycker att det är en viktig del av vårt arbete att hålla en god relation med vårdnadshavarna till eleverna, för att vi förstå varför elever i vissa fall uppträder som de gör, men även för att vårdnadshavare skall förstå undervisningens hur, vad och varför. Vi tror att en praktisk läxa kan göra att vårdnadshavarna ställer upp och blir mer engagerad i elevernas skolgång.

I målen för kursplanen (Skolverket, 2000) för hem- och konsumentkunskap understryks vikten av att eleverna skall förvärva kunskaper som gör att de kan vårda ett eget hem. Att ha kunskap om, menar vi, är mer än bara känna till något, det innebär också en förtrogenhet med, vilket eleverna inte kan förväntas få om de bara läser om ett ämne teoretiskt. Därför anser vi att det är viktigt att eleverna får praktiska läxor för att ha möjlighet att öva upp förtrogenhet för olika områden.

Vi är väl medvetna om att det är omöjligt att generalisera, det vill säga, alla elever är individer med olika sätt att lära sig. Det vi främst undersöker eller får fram är elevernas attityder till olika sätt att lära sig. Resultatet visar att det är fler elever i den undersökta gruppen som föredrar praktiska läxor framför teoretiska men att de flesta ändå stimuleras mest av båda sätten. Meningen med studien är inte att titta på läxor eller inte, utan vilken typ av läxor som gör att eleverna har lättare att lära sig. Om vi som pedagoger kan hjälpa eleverna till en ökad inläring genom att anpassa undervisningen och även läxläsningen för att bättre passa individen kommer vi närmare målet i kursplanerna om individanpassning. Eleverna enligt undersökningen vill ha mer inflytande över formen för läxorna. Genom individanpassade läxor kan vi även bättre möta elever i särskilt behov av stöd. I målen för alla ämnen i skolan (Skolverket, 2000) finns delar som handlar om att individanpassa undervisningen. Vi menar att ett sätt i att individanpassa undervisningen kan vara att ge varierade sätt att göra läxor eller att ge läxor där eleverna själva får välja om de vill göra läxan teoretisk eller praktisk. Därför tycker vi att studien är relevant för alla som arbetar inom skolvärlden, eftersom vi hävdar att

alla ämnen går att koppla till verkligheten och att det går att genomföra praktiska läxor i alla skolämnen. Det kanske krävs lite mer av pedagogerna, vilket idag kanske är lite svårt med tanke på alla krav som ställs på pedagogen idag: krav på att individanpassa, se varje enskild elev, klara att ha ca 25 elever samtidigt och se till varje elevs bästa. Kontakt med hemmen, all dokumentation, krav på att uppnå mål i både kursplaner och skollagen. Ett annat problem är tidsbrist, planering, möten med arbetslag, handledning med elever och kontakt med hemmen. Sedan skall tid och ork även räcka för att vara kreativ och komma på nya idéer.

Då det gällde kommentarerna ifrån föräldrarna, även om det inte ingick i själva studien, så valde vi att citera en del eftersom vi tror att vårdnadshavare påverkar elevernas attityder till både skolan och det som utförs där. Eftersom studien handlade om attityder till teoretiska och praktiska läxor så betydde det inte någonting för resultatet hur många som gjorde den praktiska läxan eller inte. Attityderna till de olika läxformerna har de sannolikt oavsett om de får göra den ena eller andra. Det kan vara så att föräldrarnas eller barnens åsikter ändras om de får göra praktiska läxor. Till exempel kan de ju till att börja med vara negativa eftersom de enbart ser det som en extra börda, men när de fått pröva på att ha praktiska läxor kanske de ser det som utvecklande istället. Det kan även vara tvärtom att de tycker att praktiska läxor låter roligt men att det sedan visar sig vara en negativ upplevelse i praktiken. Det skulle kunna bero på att läraren till exempel endast ger praktiska läxor för att göra det och inte reflekterar över innehåll och utformning på den praktiska läxan. Det som var intressant var däremot att många elever ansåg att de skulle haft hjälp av en praktisk läxa och fördrar praktiska läxor men ändå valde bort att göra den.

Vi frågade elevernas lärare om hon upplevde att det var besvärligt med praktiska läxor utifrån att vissa saker behövde finnas hemma, men hon hade inte stött på något sådant. Det var vissa elever som bodde varannan vecka hos skilda föräldrar och där den praktiska läxan ibland glömdes bort, men eftersom att läraren hade den praktiska läxan som frivillig så gjorde hon ingen stor affär av det. Någon hade talat om att de renoverade köket hemma och bad att få göra det senare vilket naturligtvis gick bra. Vi vill ha den praktiska läxan som obligatorisk så att eleverna redovisar läxan på något sätt.

Cooper (ref i Leo 2004) har även kommit fram till att läxor är en kostnadseffektiv undervisningsteknik och att den blir en förstärkning av det som genomgått i skolan. Detta tycker vi är viktigt att lyfta fram eftersom att allt blir dyrare. Det är därför viktigt att skolan inte tappar den praktiska delen och tror att en sådan undervisning blir dyrare och kanske kräver flera lärare. Eftersom läxor är kostnadseffektiva och det i vår studie har visat sig att många elever faktiskt föredrar praktiska läxor, så tycker vi att det är relevant att flera lärare börjar använda sig av mer praktiska läxor.

Andra studier visar på vikten av att eleverna skall ha frihet (Dimenäs m.fl., 1996). Då eleverna får problem eller uppgifter som de skall lösa på egen hand är frihetsgraden hög och lärotillfället bli bra utifrån den enskilde eleven. Ett praktiskt prov istället för ett teoretiskt skulle kunna visa om eleven gjort de teoretiska kunskaperna till sina egna och om kunskaperna har blivit befästa. Enligt Arfwedson (2003) behöver elever idag nyanser i undervisningen och lär sig på många olika sätt varför de stimuleras av eget arbete. Praktiska läxor är ett smidigt och enkelt sätt att individanpassa undervisningen. Sedan skall läxan vara bra. Den skall vara motiverande, stimulerande och individuellt anpassad för att ge högsta möjliga resultat, de slutsatserna drog Lindberg och Ljungholm (2004).

Studier har även visat att elever som har möjlighet att påverka sin situation får ökat intresse för skolan och det man gör där (Sehlberg, 2001). Björklind (i Sehlberg, 2001) menar att en

undersökning visar att eleverna även följde med bättre i undervisning om de lärde sig ta ansvar för sitt eget lärande, inte bara blev serverade. De blev mer målmedvetna och fick bättre studieresultat. Författaren menade att praktiska läxor var ett sätt att ge eleverna mer inflytande och resultat blev positivt för både skola, elev och pedagog. (a.a.)

Vi upplever att vi som kommande pedagoger måste jobba med att individanpassa för att nå målen i styrdokumentet. Att ha förtrogenhet med innebär mer än att bara "känna till" och då måste det ingå praktiska moment. Dewey menade att murarna mellan samhälle och skola måste raseras (Svedberg & Zaar, 1998) vilket vi håller med om. Att skicka med praktiska läxor som skall göras hemma ökar både kontakten med hemmet och visar på hur de teoretiska delar eleverna läser om fungerar i praktiken. Vi håller med om att skolan idag är för dåligt verklighetsanknuten. Vi har på VFU till exempel stött på elever som inte ser sambandet mellan mineraler som de läser om i de naturorienterade ämnena och de som de läser om i hem- och konsumentkunskap. Att ämnesintegrera skulle öka förståelsen mellan ämnena men även att koppla kunskapen till praktiska delar. För att uppnå de fyra F:n, fakta färdigheter, förståelse och förtrogenhet som Carlgren (1994) talar om måste praktiska moment ingå, en grundidé som också ligger i linje med Deweys "learning by doing".

Vi håller också med både Freinet (Isaksson, 1996) och Montessori (Arwedsson, 2003) att pedagogik borde bygga på praktisk undervisning där eleverna direkt får se konsekvenser eller hur det fungerar då det gäller det de läst om teoretiskt. Båda ville att lärandet skulle kopplas direkt till livet i samhället och nyfikenheten stimulerade lusten och nyfikenheten att lära sig mer. För att känna sig förtrogen med krävs övning. Övning ger färdighet och fakta blir kunskap som kan praktiseras helt enligt Carlgren ((1994) Detta ställer vi oss helhjärtat bakom.

Wollstonecraft (Kroksmark, 2003) förstod så tidigt som på 1700-talet att alla elever är olika och har olika sätt att lära sig. Det innebär att alla elever har olika förutsättningar och skall vi som pedagoger nå alla så måste vi variera våra undervisningsmetoder. Det anser vi och håller med Cedergren (2000) i åsikten att elever som kan påverka sin situation blir nyfikenare och är lättare att stimulera. Författaren menar att praktiska läxor är att individanpassa och vi kan bara hålla med utifrån våra erfarenheter från denna studie.

Bristen på kunskap om forskning om läxor gör att det är svårt att ta ställning som grundar sig på vetenskap då det gäller läxor. De flesta har en åsikt om eleverna skall ha läxor eller inte men vilken typ av läxor och främjas eleverna i deras sätt att lära sig har vi inte hittat någonstans. Att ha en åsikt om läxor och om eleverna skall ha läxor eller inte beror mest på pedagogens åsikt inte på forskning runt läxans betydelse. Om det är som vår studie visar att eleverna faktiskt tycker sig lära sig bättre, tycker att det är roligare, kommer ihåg mer som borde det vara ett viktigt argument för praktiska läxor och en mer varierad undervisning med mer praktiska moment i skolan idag.

Läxor har betydelse enligt vissa studier, (Cooper i Leo, 2004) både då det gäller att utveckla studieteknik, lära sig att planera sitt arbete och att bli självständig. Enligt Arwedsson (2003) står det livslånga lärandet i centrum, vilket vi håller med om och anser att det är viktigare att kunskaperna blir beständiga än att de bara läses in inför ett prov för att sedan snabbt glömmas bort. Att ge eleverna chansen att göra kunskapen till sin egen är enligt vårt tycke en av våra viktigaste uppgifter.

Enligt Sundström (2008) är det brist på forskning om läxor. Vi håller inte riktigt med. Forskning finns men det handlar mest om läxornas vara eller inte vara. Det stötte vi själva på

då vi ringde en skola och fick nej därför att det inte var den lärarens pedagogik att ge läxor. Men vad grundar sig den lärarens pedagogik på? Handlar det inte mer om en åsikt? Enligt vad vi erfar utifrån vår utbildning så handlar pedagogik om att lära elever att lära sig. Att hjälpa elever att hitta de sätt de lär sig bäst på. Vi tror att lärarens ”pedagogik” i detta avseende mer handlar om åsikt. Hon hade åsikten eller tron att det ändå var föräldrarna som gjorde elevernas praktiska läxor (enligt telefonsamtalet). Brist på forskning om vilken sorts läxor som stimulerar eleverna bäst, för med sig att det är fritt fram för åsikter. Sedan blir det åsikterna som avgör om pedagogen använder sig av läxor eller inte, samt vilken typ av läxor som praktiseras. Just diskussionerna runt om lärare skall ge läxor eller inte är lika aktuell som vilken typ av läxor som är bäst.

I början av vår studie avsåg vi inte att studera läxans vara eller inte vara, men sammanfattningsvis utifrån den forskning som finns och studien som beskrivs av Sundström (2008) konstaterar vi och drar följande allmänna slutsatser:

- Läxor är kostnadseffektivt.
- Läxor ökar kvaliteten.
- Det stimulerar elevers olika sätt att lära sig.
- Det hjälper elever att utveckla studieteknik.
- Det är en bra metod för att individanpassa undervisningen.

Läxor behövs alltså men hur läxan praktiseras avgör om den är bra eller dålig. Argument för praktiska läxor som vi ser det är:

- Praktiska läxor kan vara ett sätt att nå målen i styrdokumentet
- Det kan vara en bra kontaktlänk med hemmet.
- Praktiska läxor förstärker det eleverna lärt sig teoretiskt.
- Det gör undervisningen mer stimulerande.
- Det är en bra metod för att individanpassa undervisningen.

Av resultaten drar vi slutsatserna att eleverna är positiva till praktiska läxor. Vi tycker att fler pedagoger bör använda sig av mer praktiska moment men även praktiska läxor för att stimulera elever med olika sätt att lära in kunskaper. Det verkar råda brist på forskning kring läxor och olika typer av läxor. Det finns säkert många fler argument men vi väljer att stanna där. Vi argumenterar för mer praktiska läxor och fram för mer praktiska moment i undervisningen.

Metoddiskussion

Eftersom deltagandet i studien byggde på frivillighet kunde vi inte kräva att eleverna skulle göra läxan. Studien hade kanske gett ett annat resultat om den praktiska läxan varit obligatorisk med den möjligheten hade vi inte. Det kan vara en brist i undersökningen men det var inte erfarenheten av utförandet av läxan som var centralt i studien utan vilka attityder eleverna har till olika sätt att ta till sig läxor. Vi tror att den praktiska läxans betydelse visat sig bättre om vi fått lägga till en eller flera frågor i läxförhöret som till exempel, vad ingår i pajdeg, och vad kan du göra för att göra pajdegen magrare? Att vi valde att dela upp grupperna som vi gjorde var mer för att se om det gick att se någon skillnad i attityderna hos de elever som fick den praktiska läxan mot de elever som inte fick den, men några sådana skillnader framkom inte. Detta blev omöjligt då vi inte kunde jämföra vilka elever som gjort

den praktiska läxan mot läxförhöret då det var anonymt. Det var även för få som valde att göra den frivilliga läxan för att vi skulle kunna se något mätbart resultat. Vi vet inte heller om det var så att frivilligheten var anledningen till att så många struntade i den praktiska läxan. Läraren berättade att eleverna brukar göra sina praktiska läxor i vanliga fall. Men studien handlade inte om hur många som gör eller väljer att göra en praktisk läxa utan vilka attityder de har till teoretisk och praktisk läxa varför vi inte anser att resultatet påverkats av om den praktiska läxan skulle varit obligatorisk. Om alla valt att göra den praktiska läxan hade resultatet kanske gått att jämföra på ett annat sätt och resultatet hade möjligen visat något annat. Grupperna som läste på teoretiskt och de som hade chansen att göra en praktisk läxa var lika stora. Om de eleverna som fick den praktiska läxan valt att göra den hade vi haft en möjlighet att jämföra grupperna på mer lika villkor. Det föll i och med att så många valde bort den praktiska läxan.

Studien hade antagligen även gett ett annat resultat om vi gjort undersökningen i årskurs nio där eleverna var mer vana vid praktiska läxor och ofta själva frågade eller bad om dem (enligt läraren). Då det gällde åttorna var det sannolikt bara de som var ambitiösa som gjorde dem, och de som inte kommit på nyttan med de praktiska läxorna struntade i dem. Då vi berättade om responsen vi fått på en annan skola med kommentaren att det bara var föräldrarna som gjorde de praktiska läxorna trodde hon inte alls på, efter alla positiva kommentarer som kommit från föräldrarna på läxlapparna. Men hon var mest fascinerad över att hon inte tänkt på de praktiska läxorna som en möjlig hjälp inför ett läxförhör utan mer som repetition eller befästande av redan inläst kunskap.

Stukát (2008) skriver att om forskaren vill nå många elever, är enkätundersökning den relevanta metoden för vid observationer eller intervjuer är inte detta möjligt. Det ger större kraft åt resultaten när man har en stor undersökningsgrupp och det blir lättare att generalisera resultaten. Vi vill inte dra några generella slutsatser. Men valde ändå den metoden då den passade vår undersökning och vi ville nå flertalet elever. Av läxförhören kunde vi inte tolka något tydligt resultat för praktiska läxor, men det var ju svårt eftersom läraren precis provade på ett annat på upplägget inför provet. Läraren hade själv svårt att tolka och betygsätta läxförhöret. Då det gäller resultaten som visade att eleverna hade högre poäng vid förra läxförhöret kan det bero på att det provet upplevdes som lättare än det som ingick i studien. Det kan även bero på att det var ett kortare avsnitt med färre ämnesområden. I det tidigare läxförhöret ingick bara ett ämnesområde och i läxförhöret inför studien ingick tre olika delar mjölk, fett och mjöl. Vår studie hade kanske gett ett annat resultat om vi fått vara med och påverka provet med en fråga som exempelvis, vad ingår i grunddegen till en paj. En sådan fråga hade eleverna direkt haft hjälp av den praktiska läxan och hade blivit tydligare och kanske lättare att mäta. Det läxförhör som ingick i vår studie var maxpoängen 64 och i det föregående läxförhöret var maxpoängen 60. Vi valde att inte räkna om poängen för vi ansåg att det inte hade spelat någon större roll för vårt resultat till studien. Det som spelar en stor roll i vår studie är hur väl klasserna arbetar på lektionerna och hur motiverade de eleverna som ingår i studien är. En klass var väldigt omotiverad och de flesta struntade i den praktiska läxan och de fick avbryta läxförhöret på grund av att eleverna blev för struliga och pratade med varandra.

Styrkan i studien är att det var ett litet bortfall, att alla närvarande valde att delta i alla delar utom möjligen den frivilliga praktiska läxan. Genom metodtriangleringen försökte vi att säkerställa validiteten. Nackdelen i vår studie var att vi inte kunde påverka läxförhöret.

Vi hade kunnat ha med flera grupper i vår studie men det var inte flera grupper i de momenten i samma årskurs som vi kunde studera. Det var heller ingen annan skola som ställde upp på vår undersökning. Det hade varit intressant att jämföra med en annan årskurs för att se om det fanns någon skillnad emellan årskurserna.

Då det gäller svaren kan en elev som känner sig både teoretiskt och praktiskt lagd svara både ”Ja, instämmer” och ”Ja, delvis”, vilket kan ge olika hög nivå i resultatet även om inget av svaren är fel. Nu har vi valt att slå ihop båda svarsalternativen som positiva svar.

Fortsatta studier

Förslag till fortsatta studier skulle kunna vara att utöka antalet grupper eller skolor. Att även lägga in moment med praktiska läxor i grupper som inte är vana vid det arbetssättet och jämföra med elever som är vana att arbeta med praktiska läxor skulle även det kunna vara intressant. Fler förslag till fortsatta studier kunde vara att studera en annan årskurs, läraren berättade att årskurs nio till och med frågade efter praktiska läxor. Hade vi haft mer tid hade det varit intressant med intervjuer då vi kunnat ställa följdfrågor till eleverna.

Förslag till andra studier skulle kunna vara att undersöka praktiska läxor i andra ämnen än hem- och konsumentkunskap. Att även undersöka attityderna hos föräldrarna och jämföra med elevernas attityder eller att intervjua elever hur de ser på praktiska läxor. Intervjuer med lärare hur de skulle kunna tänka sig att ändra sättet att ge läxor till eleverna. Kan lärare motivera, varför de ger läxor till eleverna eller är det bara något de gör för att andra lärare ger läxor?

Vi anser att vi uppnått syftet med undersökningen och studien visar att eleverna tycker om praktiska läxor och tycker att det hjälper dem att lära sig. Deras attityd till praktiska läxor är mestadels positiva och praktiska läxor kan vara ett sätt att främja olika elevers sätt att lära sig.

Referenser

- Arfwedson, G. (2003). *Undervisningens teorier och praktiker*. Stockholm: HLS.
- Bartoldsson, C. Albertsson, M. & Henningsson, M. (2005). *Läxors vara eller inte vara? En enkätundersökning bland lärare, elever och föräldrar*. Göteborgs universitet: Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningen.
- Carlgren, I. (1994). Från klassundervisning till "eget arbete". Den tröga skolan och pedagogiska modeflugor. *Praxis* nr 2, 9-14
- Cedergren, J. (2000). *PBL och lärstilar. En vinnande kombination*, Östersund: Håkan Jönsson konsult
- Dahmström, K. (2005). *Från datainsamling till rapport – att göra en statistisk undersökning.*: Lund: Studentlitteratur.
- Dimnäs, J.& Sträng Haraldsson, M. (1996). *Undervisning i naturvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Ejlertsson, G. (2005). *Enkäten i praktiken - En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Hartman, S, Ulf, P. Lundgren, Hartman, R-S, (2004). *John Dewey Individ, skola och samhälle*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Isaksson, B. (1996). *Lust att lära, Célestine Freinet och hans pedagogik från 20-talet till 2000-talet*. Utbildningsradion: Stockholm.
- Kroksmark, T.(red),(2003). *Den tidlösa pedagogiken* Lund: Studentlitteratur.
- Kullberg, B. (2004). *Etnografi i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.
- Leo, U. (2004). *Läxor är och förblir skolarbete*. Malmö Högskola.
(http://www.mah.se/templates/Page_____12379.aspx) [hämtat den 2 september 2008]
- Lindberg, M. Ljungholm, E. (2004). *Läxa gynnar den inläringen*. Luleå tekniska universitetet: Institutionen för utbildningsvetenskap.
- Källa:Nationalencyklopedin
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O236227 hämtat 2008-10-14 kl.15,15
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O181629 hämtat 2008-10-14 kl. 15,15
- <http://www.philosophypages.com/ph/woll.htm> hämtat 2008-11-02 kl. 14.00
- Selberg, G. (2001). *Främja elevers lärande genom elevinflytande*. Lund: Studentlitteratur

Skolverket. (2000). *Kursplaner och betygskriterier grundskolan*. Stockholm: Fritzes.

Källa: Skolverket

<http://www.skolverket.se/sb/d/468;jsessionid=001C2ED2B4F8BF9685674CDF515564E9>

Hämtad 2009-01-25 kl. 11,56

Starrin, B. & Svensson, P-G. (red). (1994) *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Sundström, U. (2008). Läxpolicy med stöd för alla. *Lärarnas tidning*. nr 9, 6-7

Svedberg, L.& Zaar, M. (1998). *Boken om pedagogerna*. Stockholm: Liber.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtat den 6 Oktober klockan 17,15

<http://www.vr.se/download/18.668745410b37070528800029/HSprocent5B1procent5D.pdf>

Widerberg, K. (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Enkät om praktiska / teoretiska läxor.

Vi är två studenter som går på Skövde Högskola som vill undersöka hur ni elever ser på praktiska kontra teoretiska läxor.

Denna enkätundersökning är helt anonym och vi hoppas ni tar er tid att besvara frågorna så noggrant som möjligt.

Läs frågorna. Håller du med så kryssa i instämmer helt, ja och ju mindre du håller med ju längre åt höger sätter du krysset.

Hade du en praktisk hem läxa inför läxförhöret? 41 41
Ja Nej

1. Vilken läxa tror du stimulerar din inläring bäst?

20 13 49
Praktisk läxa Teoretisk läxa Båda

2. Tycker du att du lär dig bäst genom att läsa dig till nya saker?

16 39 21 6
Ja, instämmer ja lite inte helt Nej

3. Tycker du att du lär dig bäst på att göra saker praktiskt?

24 45 10 2
Ja, instämmer ja lite inte helt Nej

4. Besvaras av den som utförde praktisk läxa, hjälpte den dig då det gäller inläring?

5 22 5 4
Ja, instämmer ja lite inte helt Nej

5. Bevaras av den som utförde teoretisk läxa, tror du att det skulle ha hjälpt dig med tanke på inläring, om du hade fått en praktisk läxa? En hade inte svarat

6 27 3 4
Ja, instämmer ja lite inte helt Nej

6. Kan en praktisk läxa vara mer motiverande att göra än en teoretisk läxa?

33	28	12	5
Ja, instämmer	ja lite	inte helt	Nej

7. Tycker du att läraren ska försöka ge sådana läxor där du själv kan välja om du vill utföra det praktiskt eller läsa på teoretiskt, beroende på vad du själv anser du lär dig mest av, även om det sedan ska redovisas för läraren?

43	20	7	7
Ja, instämmer	ja lite	inte helt	Nej

8. Tycker du att det är svårt att utföra en praktisk läxa hemma, i hem- och konsumentkunskap, med tanke på att olika material måste finnas tillgängliga?

9	22	13	33
Ja, instämmer	ja lite	inte helt	Nej